

Dohány Pálné

Megemlékezés a 100 éve született
SZIGETI JÓZSEF domonkos atyáról
Budapesten, 2007. április 14-én

„A Mester és tanítványok” címmel megtartott baráti találkozó alkalmából.

Elöljáróban szeretném megköszönni a kedves szervezőknek, hogy a 100 éve született *Szigeti József domonkos atya emlékére* rendezett találkozóra meghívtak. Ugyanakkor zavarban is vagyok, mert a régi tanítványok közül megtiszteltetés számomra elsőként emlékezni meg Tanítómesterünkről.

Gondolkozom: Mit és hogyan mondjak el mindabból, ami a lelkemben él? Mindazt a szépet és jót, amelyre tanított, nevelt, mely hálára készítet – és egyben szavakba kívánkoznék. Úgy érzem: minden szó csak töredék és dadogás mindahhoz, amit mondanék. Petőfi Sándor édesanyjára vonatkozó sorai kívánkoznak ide: „Mi ő nekünk? azt el nem mondhatom, Mert nincsen rá szó, nincsen rá fogalom.”

A találkozó címadása pedig Sík Sándor: Ketten a Mesterrel c. versét idézi fel lelkemben, arra a fehér ruhás domonkos szerzetesre, József atyára gondolva, aki külsőleg ugyan a szétszóratás miatt levetni kényszerült habitusát, de életreszólóan, mindhalálig fehér fényben tündöklő szellemében kézenfogva vezette minden tanítványát a Létteljesség felé.

A vers első szakaszát szeretném itt idézni:

*„Fehér fényben, fehér ruhában,
Egy férfi jár előttem egyre,
Vezet, vezet, kezem kezében,
Föl a magányos, nagy hegyekre.
Az emberarcok ködbe vesztek,
Ketten vagyunk a hegyeken,
Kézenfogva vezet a Mester,
S én követem.”*

Szeretném hálatelt szívvel megköszönni Istennek az ő 1907. augusztus 9-én elkezdődött evilági életét, és hogy ifjúságában a szerzetesi életesmény mellett döntött, és *hivatását* szent Domonkos apostoli rendjében kívánta betölteni.

1931. július 12-én - 24 évesen - Grazban szentelték pappá.

Hivatásához, fogadalmához mindhalálíg hűséges maradt.

Hála hiteles életéért, életre szóló hűségéért, meg nem törettetett jelleméért. Nemcsak a domonkos-rend éke, kincse volt, hanem tanítómestere, lelkipolitikája is mindazoknak, akik hosszú élete és hetven év szerzetes-pap szolgálatára során közvetve vagy közvetlenül hozzákapcsolódhattak. Ideszámítva természetesen azokat is, akik a börtönök ideje alatt megismerték és megszerették őt.

Hetényi Varga Károly: Szerzetesek és papok a horogkereszt és a vöröscsillag árnyékában c. könyvének 351-361. oldalán olvashatjuk életrajzi adatait. Itt van szó a *Keresztény Front*-ról (KF), melynek József atya volt az ideológusa-teológusa, s a KF keresztény értékeken alapuló társadalmi rendjének programjáról, amely miatt elsőrendű vádlottként dr. Soltész Jenőt, másodrendű vádlottként József atyánkat életfogytig tartó börtönre ítélték.

József atya volt a magyar katolikus papok közül a harmadik, aki a leghosszabb időt: összesen 16 évet töltött börtönben.

Tekintve, hogy a mai találkozónak napirendi pontként a KF ügyét, erre megemlékezésben nem gondoltam részletesebben kitérni. Megemlítem azonban, hogy Gyulay püspök úr az Új Ember hasábjain 1997. február 16-án méltatta a Keresztény Front időszerű örökségét, megemlékezve a 25 fős csapatról és vezetőiről.

Megemlékezésem keretében újra csak a hála hangja csendül bennem, hogy a gondviselő Isten férjessel közös életünk kezdetén minket, mint kereső és érdeklődő fiatalokat *József atyához kapcsolott* – és ez az első, 53 évvel ezelőtti, a *Szent Domonkos III. rendjének* szigorúan titokban szervezett találkozásunk életre szóló „Mester és tanítvány” kapcsolat csodálatos harmóniájává szélesedett.

Magánéletének eseményeit nem szívesen tárta fel hallgatói előtt. Nem szerette a „személye körüli miniszterkedést”. Az életéből, tanításából megismertek tükrében szeretném egy-egy gondolatát felvillantani, melyek által bepillanthatunk mérhetetlen alázattal, hallatlan szerénységgel párosult, tudását „név nélkül” tudatba emelő egyéniségébe.

Minden nekünk szól, bennünket szolgál!
Minden hatás a számunkra folyósított kegyelem
megragadásával örök Célunk felé vezet: csak figyeljünk!
Ne csak nézzünk: lássunk is!

Csodálatos szintézisben és a legváltozatosabb módon tudta figyelmünket a napok profán dolgaival kapcsolatba hozni és a végtelenül boldogító, hármias-egy Isten felé fordítani!

Állandóan naprakész volt. Mindig, mindenben s minden körülmények között készen állt tanítani, szólni. Fáradhatatlanul, akár egyetlen személynek is, úgy, mintha konferenciabeszédet mondana az egybegyűlt hallgatóságnak! Többször is utalt P. Lacordaire-re: Egy fő is tele auditorium.

Nem tudom mennyiben ismert a kedves jelenlevők előtt, hogy a szerzetesrendek feloszlása után az un. „át nem vett” ill., nem kívánatos papok nem végezhetek nyilvános papi tevékenységet. Nem prédikálhattak, nem gyóntathattak és csak hivatalos istentiszteleteken kívül misézhettek. Mellékoltárnál, vagy ha már a hívek elhagyták a templomot, de legalábbis zárt templomkapuk mellett!

Szent Domonkos atyánk apostoli, prédikáló szerzetesrendjének fia azonban ha nem is prédikálhatott, de *szellemének fáklyalángja nem aludt ki*, lelkének kincseit – más feltételek és körülmények között – tárta ki azok előtt, akik nyitottak voltak befogadására. Titokban, magánlakásokon rendszeresen hallgathattuk őt, nemcsak mi, világi domonkosok, hanem többen mások is, akik akkor a nagyon fontos szigorú titoktartás mellett egymásról sem tudhattunk! Nagy volt a tét: az élet, a fennmaradás! Itt szeretnék megemlékezni P. Bede István Kálmán atyáról, akinek Sopronban noviciátusi évét törte ketté a szerzetesrendek feloszlása. Ott tanítványa volt József atyának. Hivatását, hűségét azonban a történelem belenyúlása nem törte meg – pappá szentelése teljes titoktartásban történt. Ma is köztünk van szeretetével, szolgálatával hűségesen. P. Leszkovszky György Pál atya bontakozó hivatását sem hiúsította meg a szétesés ténye, titokban megtörtént az ő felszentelése is. Együtt vagyunk most vele és Domonkos atyával is, aki világi papként ugyancsak titokban lépett be még a rendszerváltás előtt a domonkos rendbe. Hála szeretetükért és hűségükért!

Az üldöztetések, félelmek megélése idején József atya tanítása erőt adott, bátorított, növelte bennünk a csalódások és kudarcok miatt sokszor elveszettnek hitt reményt. Tele voltunk rossz hírekkel, melyekről beszámoltunk találkozásainkon.

Múltidéző gondolataimban magam előtt látom József atyát és hallom szavait: „De kérem, kedves testvérek! *Kitűntetés, sőt dicsőség ilyen korban élni, amikor összesűrűsödik minden üldözés!* Jó, ha megértik: Istennek tervei és szándékai vannak a rosszal, amikor megengedi annak érvényesülését, mert általuk magasabb célokat akar elérni. Részben, hogy az emberi elvakultság és gonoszság mélységeit megtapasztaljuk ott, ahol a kegyelem nem fékezi a rosszat. Megengedi az üldözéseket azért is, hogy kitűnjék Isten országának ereje.

Meg kell ismernünk az Egyház erejét, azt pedig csak úgy ismerjük meg, ha rátörnek az üldözések. – Természetesen nem ez a normális és kívánatos, de figyeljenek arra, hogy az üldözéseket jóra használják. Semmi hasznunk nincs abból, ha nem leszünk tőlük jobbak!

Az Egyház sajátja a törhetetlenség – olyan, mint az üllő, amelyre zuhognak a pörölycsapások, de nem az üllő törik el, hanem a kalapács. *Nagy győzelmet csak ott lehet aratni, ahol nagy a küzdelem.* Jézus küzd és győz bennünk, abban az értelemben, hogy mi az Ő erejében küzdünk. Ő megígérte, hogy az Egyházon a pokol kapui nem vesznek erőt – és ebben az ígéletben feltétlen biztos, töretlen lehet a reményünk!”

Ezidőtájt – 1954-től 1956 nyarán történt letartóztatásáig – mindig törekedett arra, hogy növelje bennünk a reményt, amely Isten ígéreteihez igazodik. Figyelmeztetett: „Gondoljunk arra, hogy *hivatásunk hitünkről és reménységünkről bizonyágot tenni a világ előtt!* Töretlen reménnyel járjanak, látsszon, hogy sugározzák a reményt! A remény a győztesek tulajdonsága és a győzelem feltétele, mert győzni csak reménnyel lehet! „Tanúim lesztek a föld minden határáig”, mondja Jézus mennybemenetele előtt. Tanúi lehetünk szavainkkal, életünkkel és hűséges reményünkkel is. *Másokban is, minél többekben újra és újra szítsuk fel a reményt – de ilyen tanúságtevésre csak azok képesek, akikből sugárzik ez a diadalmas remény!*”

25 éves papi jubileumának hónapjában: 1956 júliusában elhurcolták József atyát és az októberi eseményeket követő napokban szabadult a Fő utcai

börtönből. Hallja a puskaropogást, de nem tudja mi történt. Nem tájékoztatják, de kiengedik.

Örömmel, félelemmel, aggodalommal vegyes volt a szabadulást követő első találkozásunk.

A küszöbön álló, előrelátható visszarendeződés és megtorlás veszélye miatt kértük, sőt könyörögtünk neki: hagyja el az országot!

Bizonyára tárt karokkal fogadták volna őt külföldön. Mehetett volna, de nem volt hajlandó elhagyni az országot, hazáját, amikor a magyar nép és az Egyház szenved. „Itt a helyem!”, hárított el minden kérést. Itthon van rá szükség. Természetesen remélte, hogy talán nem kerül újra börtönbe. Elmondta, hogy ő, mint világban élő szerzetes, a maguk világi életében ismerheti meg legközvetlenebbül az embereket. Ha pedig visszakerül a börtönbe, a világból kitaláltakat, börtönbejutottakat, közönséges bűnözőket akarja megismerni és szeretni, tanúságot téve szóval, cselekedettel és példával, minden lehetőséget felhasználva, közben pedig hűségesen megmaradva szerzetesi hivatásában, ott állva meg a helyét.

1957 tavaszán öt hétre ismét börtönbe került, majd júliusban újra letartóztatták, s 1963 tavaszán az általános amnesztiával szabadult.

Számunkra újra felcsillant a remény, bár szabadsága csak két évig tartott. Ezalatt többször is tudtunk találkozni, nálunk is, úgy, hogy gyermekeinket közben lefektettük és utána még néhányan hallgattuk őt arról, hogy a jó Isten jóságának nem lehet határt szabni, és nincs az életben olyan profán dolog, amely ne lehetne az ő kegyelmének hordozója.

A két év alatt a Váci utcai Angolkisasszonyok templomában az ötvenes évek feltételeinek megfelelően misézhetett – ehhez hozzájárult az akkori templomigazgató, Balogh István atya, akit az emberek általában csak Balogh páternek neveztek. Gondolom, történészek és politológusok bőven foglalkoztak tevékenységének, szerepének értékelésével.

1965-ben ismét börtönbe került. Ettől fogva végleges szabadulásáig alig kaptunk róla hírt.

10 hosszú éven át helytálló példaadással, szeretettel, empátiakészséggel, tanítással közvetve vagy közvetlenül végezte rejtett apostoli munkáját a rabélet lehetőségeinek keretei között. Nagyon ritkán lehetett hallani tőle a

börtönéletéről. Azt azonban elmondta, hogy több alkalommal kellett fordítania. Egy esetben valamit nem volt hajlandó lefordítani, és ezért – úgy emlékszem – tíz napos sötét magánzárkára büntették. A kiszabott idő elteltével őrzői azt várták, hogy megtöri őt a büntetés, helyette azonban megköszönte ezt a nagyszerű alkalmat, hogy ilyen jó és szép lelkigyakorlat lehetőségét teremtették meg számára.

Bizonyára igen nagy leleményességre volt szüksége, hogy a börtönélet keretei között tanítani is tudjon. Nemrégiben a Katolikus rádióban egy *Arcok és sorsok* c. műsor hallgatása közben figyeltem fel arra, hogy a Mátyás templom jelenlegi plébánosa, Varjú Imre atya megemlékezésében elmondta, hogy a börtönben őt József atya görögre tanította.

Rabságában édesanyja látogathatta. Ilyen alkalmakkor sohasem beszélt magáról, de mindig mindenki iránt érdeklődött és egyben biztosított is mindenkit arról, hogy nem szűnik meg értük imádkozni. Szabadulásakor az ott végzett munkájáért némi rabkeresmény illette meg, amelyet azonnal átadott a mögötte álló szabadulónak.

Szerettünk volna többet megismerni, de csak itt-ott villantott fel egy-egy eseményt a börtönélet idejéből. Egyetlen dolog azonban többször is visszatért: a pasztorációt soha egyetlen pillanatra sem adta fel. Hűséges maradt papi hivatásához, és ahhoz az elhatározásához, hogy miért is nem volt hajlandó 1956-ban hazáját elhagyni.

Ez volt az ő életének, hivatásának hűséggel betöltött és megélt útja. Nem véletlen tehát, hogy az őt temető Beer Miklós püspök úr ravatalánál különösen is hangsúlyozta a *XX. század e nagy tanújának hűségét!*

1975. Szabadulás. Maradéktalanul letöltötte a számára kiszabott ítélet idejét!

Szabadulását követően élete végéig napi szentmiséjében itt, az Angolkisasszonyoknál, a valamikori domonkos templomban, emelte lelkét az Úrhoz. A sekrestyében és otthonában többen is fordulnak hozzá. Felkeresik tanulni vágyók, akik igénylik a tiszta forrásból fakadó tanítást, beszélgetést, akik szívesen hallgatják rendkívüli szerénységgel és alázattal párosult tudását, gondolatait, elmélkedéseit.

1989. Rendszerváltás. Újrakezdenek a szerzetesrendek a fű alatt bontakozott néhány fiatal hivatással, a gyökerek maradékaival. Szent Domonkos világi közösségének lelkipásztoraként megkezdte tanítását József atya – életének 82. évében – a lélek örök fiatal szárnyalásával, csodálatos sokrétűségben és egységben tanítva bennünket szinte haláláig.

Tizenkét éven át – egyetlen hónapot sem kihagyva, fáradságot nem kímélve, esőben, hóban, hőségben töretlenül tanított bennünket! Emlékét őrzik az elmélkedéseiről készült jegyzetek, amelyekben gyakran fordult költőinkhez: Petőfihez, József Attilához, Jékely Zoltánhoz, Kosztolányi Dezsőhöz, de a történelem nagy alakjaihoz, sőt gyakran nép- és műdalok, közmondások gondolatait hevítette a szerelem hullámhosszán az Isten iránti szeretet hófokára. Arra irányította figyelmünket, hogy pl. egy egyszerű kis nóta gondolatai is mennyi mélységet világíthatnak meg a lélekben, mi mindent lehet azokból kiaknázni, amelyek segítséget jelentenek számunkra a krisztusi élet bemutatásában, az abban való elmélyülésben.

Halála előtt két hónappal tartott elmélkedésében „megyek a szeretőm után...” gondolatairól elmélkedett a sokak által ismert „Söprik a pápai utcát...” kezdetű nóta alapján. – Jézus szerelme erőforrás számunkra – sugározzuk Jézus szerelmét – és hozzáfűzött egy rövid imát:

„Jézusom! Elviselem ezt is, azt is – elfogadom – valamiképpen Hozzád akarok hasonulni, szenvedésedhez, életáldozatodhoz. Te nyújtod számomra a legfőbb erőforrást. Erősíts meg, hogy a teher alatt össze ne törjek. Emelj ki a mulandóságba való beletapadásból – hogy bele ne merüljek a múltó örömeibe – a felesleges dolgokhoz való ragaszkodásból, a szeretetlenségből, stb.

Emelj magadhoz, Jézusom, Te legszeretettebb Szeretőm!

Amen.”

2001 júniusában még megtartotta számunkra elmélkedését, majd az Angolkisasszonyok templomában elesett, combnyaktörést szenvedett, és 2001. július 22.-én Mária Magdolna emléknapiján, akit a domonkos rendben az „Apostolok apostolának” tisztelnek,

*életének 94., hűséggel megélt papi szolgálatának 70. évében
hazaérkezett!*

Nem küzdve tovább semmilyen köteléssel, gáttal, szabaddá vált előtte a vágyva-vágyott út a sugárzó végtelen, a megunthatatlan, boldog örök élet előtt, ahol az ember boldogságvágya csodálatosan, maradéktalanul betöltődik a hármaskörben Isten ölelésében.

József atyában egy csodálatosan megélt és hordozott emberi-szerzetespapi életnek lehettünk tanúi.

Egy gyermekkori betegség élete mindennapjait gyökereiben változtatta meg. Elmondta, hogy életben maradását egy szérummal lehetett csak biztosítani, amelynek hatásaként életre szólóan egy ún. fejnemóval, állandó fejfájással kellett küzdenie. Az eleven kisfiú ettől kezdve nem volt igazán gyermek, mint ahogy ő kifejezte: „sohasem voltam fiatal!”

Ekkora fizikai teherrel járt előttünk, tanított, nevelt, és magas kora ellenére is lélekben örök fiatalembert sugározta felénk Krisztus szerelmét!

P. Georges Cottier OP II. János Pál szentatyánk életében a Pápai Ház teológusa volt. József atyánk gyászjelentését kézhez véve írta ezen baráti találkozó szervezője: Dabóci Mária részére: „...Megkaptam az értesítést Szigeti atya haláláról. Emlékszem a vele való találkozásra, a fényre, amely belőle áradt, a fényre, amelyet Isten adott nektek a sötétség évei alatt” (Róma 2001. szeptember 17.).

Dr. Kovács Tibor a régi KF-esek közül emlékezett meg József atyáról ravatalánál, s a fejfájára tett nemzetiszínű kis emlékkoszorú szalagján ezzel az idézettel búcsúzott tőle, amely mindenkor tükrözte az ő őszinte szándékait, tiszta lelkeségét és keresztény hazaszeretét: „Gradatim tendimus ad alta: GLORIA” Fokról-fokra emelkedünk fölfelé! (Dr. Kovács Tibor: Mindvégig a keresztényszociális átalakulásért. In memoriam P. Szigeti Imre József OP. In Új Ember, 2001. augusztus)

Hála érte, szenvedéssel teli életéért, hitéért, hazájáért
meghurcolt, börtönt viselt, csodálatosan megélt és
vállalt életútjáért.

Köszönjük, hogy nagy tudását ránk méretezve tanított
bennünket, hogy lelke mélységét gazdagságát,
szelleme kincseit újabb és újabb ragyogó foglalatban

kínálta fel számunkra. Abban a biztos reménységben és tudatban emlékezünk meg Róla születésének 100. évében, hogy tökéletesen illenek rá Sík Sándor sorai:

*„Mert ki sokakat tanít igazságra,
A nem múló örökkévalóságra,
Tündökölni fog, mint a csillagok.”*

Carmen Semisaeculare